37669

8.6.

U OČI IZBORA

GODINE 1906.

IVAN NEP. JEMERŠIĆ

SVOJIM IZBORNICIMA.

LJUBLJANA 1906.

TISAK DRAGUTINA HRIBARJA.

Rodio sam se godine 1864. u hrvatskom Zagorju u mjestu Martinišće blizu Krapine. Otac bio mi pučkim učiteljem. Škole sam svršio godine 1887. u Zagrebu i od toga vremena službujem kano katolički dušobrižnik u Grubišnom-polju. — Političkim uvjerenjem svojim pravaš sam, dok mi je — odkad sam počeo u javnosti djelovati — bio vazda uzorom slavni, blagopokojni Ante Starčević. — Radom svojim pristajem uz hrvatsku seljačku pučku stranku, dok sa dopadnošću susrećem svako otačbeničko djelovanje sviju i ostalih opozicionalnih stranaka u Hrvatskoj, koje se ne protivi mojoj duševnosti. Osobnih mržnja ne poznajem. — Ljubim i podupirem svakoga, koji radi za slobodu i sreću Hrvatske mà pripadao kojoj vjeroizpoviesti i bio mà koje narodnosti. — Na svim poljima javnoga života stojim u kolu onih, kojim je program: Spasenje Hrvatske u slozi sviju dobrih u dobru — na temelju hrvatskog državnog prava, svestrane i podpune narodne samostalnosti. — Za Boga i Hrvatsku živim i za njih umirem!

Nedaj se i budi svoj u svome,
Hrvat na ognjištu hrvatskome!

Ivan Nep. Jemeršić

LYCEAL
BIBLIOTHEK
ZU
LAIBACH

030043366

Mojim poštovanim izbornicima u slavnom izbornom kotaru virovitičkom — da se upoznamo i razumijemo pišem:

Što vriedi sloboda?

Svaki čovjek donaša već sa sobom na sviet neko osjećanje slobode i prirodjene misli o njoj. Prema tomu, kako se to osjećanje kašnje uzgaja, ovisi i napredak pojedinca, a i čitavih naroda.

Nema istine pod suncem, koja bi bila duhu ljudskome jasnija, nema blaga u životu, koje bi bilo čovjeku draže, nego li je sloboda. — S protivne strane ništa nije nikada u ljudskom družtvu prouzročilo toliko sumnje i zlobe, toliko svadje i razdora, pače i progonstva i prolića krvi, kao što je i opet rieč sloboda. —

Jedni padaju u veliku pretjeranost, kad misle, da se sloboda sastoji u griešenju, razuzdanosti i pustopašnosti, rušenju reda i nepoštivanju zakona; dok drugi opet padaju u golemu bludnju, kad tvrde, da nema na svietu većega zla od slobode, pa s toga, ako se je gdje što naopaka dogodilo, govore odmah, da je svemu kriva sloboda.

Ovakovi ljudi i neprijatelji slobode, kad bi im bilo moguće, povješali bi i utamničili sav sviet, samo da tobož slobode zlobne uživa. Ovakovi najvoljeli bi, da svaki čovjek u ljudskom družtvu imade kraj sebe

stražara, koji bi pazio ua njegove rieči i djela; oni bi svakomu dali brnjicu na usta i verige na ruke, da bi se samo tako gibao i ono govorio i činio, što bi se njemu svidjalo.

Godine 1896. napisao sam knjigu: „Bog i Hrvatska“ ili „Ozbiljne misli za vjeru i domovinu“; ovdje sam medju ostalim i na široko razpredao o slobodi. Nakon 10 podpunih ljeta, što je prošlo, predstavljam se govorom o slobodi i svojim visoko cienjenim izbornicima. — — — — — Držim, da smo se u ovo deset ljeta ipak barem nešto prenuli od sna, pa ne će biti s gorega, ako i opet podpirimo vatru, te ulijemo ulja u tinjajuću svjetiljku, ne bi li mladjim naraštajem još uztrajnije, ljepše i sjajnije prošiknula želja za slobodom, ne bi li ovaj, što dublje zavirio u jezgru slobode i uzcienio: pravi njezin značaj i smisao. —

Razumjeva se samo po sebi, da podpuna i neograničena sloboda, gdje bi svak radio, što sàm hoće, u ljudskom družtvu ne može imati mjesta. Svaki pojedinac mora nešto od svoje nutarnje slobode popustiti, ako hoćemo, da bude red, ali ipak medju svima se može na osobiti način izticati zajednička sloboda. — Na svietu valja da vlada razum i mudro osvjedočenje, pravedni zakoni i jednaka bitna ljudska prava, a nipošto samovolja i tvrdokornost, tiranstvo i sliepa prevlast jednoga nad drugim. — Pa ako mi Hrvati u svojoj kući, za sebe i svoju domovinu tražimo ovakovu slobodu, može li nam to tko zamjeriti?

Sloboda nije ništa zla, ona je dragocjeno blago čovječanstva, ona je takovo stanje, u kojemu je čovjek ili narod slobodan: gdje i tielom i dušom pripada sebi i svojima, a ne drugome; gdje sliedi svoj ra-

zum i svoju volju prema načelima vjere i narodne samosvojnosti.

Bog je obdario čovjeka medju svima stvorovima najljepšim prednostima, dok mu je dao razum, slobodnu volju i bezsmrtnu dušu, i to ne samo jednomu, već svakomu — počam od kralja do najpriprostijega seljaka, a i prosjaka. Mi smo kano ljudi svi jednaki, dok imademo jednoga Otca na nebesima i jedan cilj. Možeš čovjeku uzeti sve časti i sva blaga ovoga svieta, a on još ipak ostaje sličan Bogu i brat angjelima. Ali — ako mu uzmeš slobodu, ponizio si ga do proste životinje, pa da si njegovo tielo i u najdragocjeniji šarlat i grimiz obukao. Ako uzmeš čovjeku slobodu misli: zatvorio si mu dušu, kao pticu u kavez, koja mora uživati samo takovu hranu, kakovu joj drugi daje. — Ako uzmeš slobodu govora: to takav čovjek postaje sličan žicam ili zvonu, koje samo onaj čas daje od sebe glas i to bez čuvstva i osjećanja, kada drugi hoće. — — Ako mu uzmeš slobodu štiva i širenje novina i koristnih knjiga slobodnom štampom: to ćeš ga lako dovesti onamo, da postane mlak i mlitav za svaku plemenštinu i nesposoban za ozbiljan i koristan život i narodni razvitak.

Samo slobodan čovjek može biti plemenit gradjanin, općinar i sin domovine, jer takov ništa ne radi sbog straha, već sve prosudjuje po vlastitom uvjerenju, kako to Bog želi i kako mu duša govori. — Samo slobodan čovjek može iskreno štovati Boga i ljubiti vjeru i domovinu, jer Boga ne prizivlje, niti vjere i domovine ne ljubi s toga što mora, već — jer hoće; ne u verigama i u tamnici, već u duhu i istini. — I samo sv. pismo veli: nismo sinovi robstva, već smo djeca slobode. — —

Gdje slobode nema, tamo nema ni kreposti. — Čovjek takav, koji živi bez slobode može i mnogo

koješta i relativno dobra učiniti, ali ne iz ljubavi spram dobra, već jedino iz straha pred kaznom. — — Ako gledamo čovjeka, koji se u crkvi vruće Bogu moli, hoćemo li mu reći, da je krepostan, kad znademo, da ga oblast silomice u crkvu goni? — Hoćemo li reći, da je netko pokoran i strpljiv podanik, kad vidimo, da mu nije slobodno svoje nepravde drugomu odkrivati? — Nije li smješno, o činovniku ili službeniku — osobito u našoj Hrvatskoj — govoriti: to je miran i triezan otačbenik i domoljub, dok ne smije ni pisnuti i svoje uvjerenje iztaknuti? — Neka samo pokuša kod saborskih izbora glasovati za opoziciju, ići će odmah kakono kažu na imanje. Kolike i velevriedne činovnike u Hrvatskoj poznajem, koji su mi već rekli: mi bi, ali ne smijemo. Kruh je kruh, a mnogo djece. — Tko će sirotinju onda hraniti, ako propanem? — Dakle — može li se tuj govoriti o slobodi, gdje strah pred kaznom vlada, gdje ljudi rade protiv svojega uvjerenja, gdje žive — bez slobode?

Izkustvo svih vremena i naroda nas uči, da gdje je nestalo slobode, tamo se izgubila i svaka krepost, a u mjesto ove podiglo se licemjerje i metanisanje, nizka podlost i puzavost pred oblastnicima, a i druga ovim slična mrzka djela.

„U slobodi
Jedino je krepost stalna,
U srdcih se rodi,
Ne boji se svieta jalna,
Zlatnim voćem plodi."

Sloboda svuda uzgajala je množtvo junačkih, velikih i plemenitih muževa, kojih djela, spisi i razne uspomene, još sveudilj u svietu žive i živjet će uvieke.

Oj, da je naš hrvatski narod slobodan, svoj u svome, kolike li sreće! — Koliko viteških i plemenitih

muževa na svakom polju, služilo bi jedino sebi i ponosu svoga hrvatskoga naroda, dok u sužanjstvu i sjajne zviezde na hrvatskom obzorju, zastiru oblaci sebičnosti i tudjinštine, da služe samo kruhu, a i protiv volje — neprijatelju Hrvatske.

Gdje duh, pamet, razum i misli, moraju biti samo sluge i robovi kakovih silnika, koji mrze svjetlo i istinu; gdje se mudre glave iz domovine u progonstva tjeraju; gdje prosvietljeni i domoljubni pisci bivaju u svakom pogledu zapostavljani i proganjani; riečju, gdje tisuće umova ne smije ništa drugo misliti, nego li samo tako, kako to jedan ili dva gromovnika zapoviedaju; tamo vajme, brzo sunce svjetla zapada, tamo se svakomu poletnijemu duhu krila prikrate, tamo je gotova narodna propast.

Samo u slobodi, kadar se je narod triezno razvijati i misliti na svoje stečevine i potrebe, samo slobodan narod imade u svietu svoj ugled i svoju cienu. Samo u slobodi radjaju se o jednoj te istoj stvari raznovrstne misli, svaki nešto nova izmudri, a izmedju svega toga izabere se ono, što je najbolje i najljepše. U slobodi svaka se bludnja lako odkriva, svaka tama jasnim plamenom istine prosvietljuje, svaka pogrješka lako popravlja. — — Sloboda razširuje krasotu i plemenštinu po cielom životu, spaja pouzdanim vezom narod s narodom, vladara sa podložnicima, gradjanina sa gradjaninom, prijatelja s prijateljem. — — Gdje slobode nema: tamo se svuda čuju vječne tužaljke i jaukanja, prepirke i svadje, krivice i nepravde. — Sloboda dakle pomaže mir, a skučenost razdor i neslogu; ona čini svako lice vedro, smiono i veselo kao modro nebo bez oblačka; a ova — čini čelo čovjeka namršteno, nujno i nepovjerljivo. S toga rob i potlačenik ne može biti pravo veseo.

Predložimo, kojemu r a z u m n o m čovjeku dvie stvari, da si izabere, koju hoće. Na jednu stranu metnimo siromaštvo, trošno odielo, svakdašnji kruh, slamnati krov, čistu vodu za pilo i drugo ovome slično, ali mu pri tom obećajmo slobodu. — — Na drugu stranu nagomilajmo srebra i zlata, bisera i dragog kamenja, birane hrane i vina, ali kraj svega toga da bude sužanj i da sjedi u tamnici, što će si ovaj izmedj toga dvojega izabrati? Sigurno samo onaj bi si ovo posljednje izabrao, komu bi trbuh bio miliji od glave, a tielo draže od duha. — S toga je i lako razumljivo, kako nam i poviest dokazuje, da su ljudi, a kadkada i čitavi narodi, radje i svoj život gubili, nego li slobodu.

Kako je sloboda mila i draga svakom čovjeku, neka posluži za dokaz primjer, što sam ga gledao svojim očima i doživio u zagrebačkoj tamnici.

Nekako sredinom siečnja dopremiše žandari u uze nekog Petra Slapničara, čovjeka od kojih 36 godina. Bio je sav pun smrada i uši, dok se toga blaga zadobavio negdje kod policije, gdje su ga već i prije mučili koja dva tjedna, jer je bio sumljiv, da je počinio negdje na granici Štajerske oveću kradju. — Kad su ga u sudbene uze dopremili, morao se je jadnik dakako sav presvući, dok su mu dali i cielo uzničko čisto odielo, a njegovo odmah odnesoše dolje u kuhinju i baciše ga u kotao vruće vode.

Već drugi dan, došao je iznenada brzojav iz Štajerske, da se imade Petar Slapničar pustiti na slobodu, jer da su našli i uhvatili pravog krivca. — Kad su mu dojavili tu veselu viest, savjetovaše ga, da ipak još ostane i čeka u zatvoru koja dva dana, dok mu se osuši odielo, koje da još namočeno stoji u vodi. Ali badava. — — Nije moj Pero htio na sva nago-

varanja, ni minute više čekati, već se je odmah zahvalio na svemu, te pošao dolje na dvorište i u kuhinju, gdje je sbacio sa sebe uzničko odielo, izvadio svoje hlače i nekaki dugoljasti haljetak iz vode, te sve onako mokro, zamazano i ušljivo brzo navukao na sebe i bježao iz uzišta, a da se ni ogledao nije. Tek je nešto ciknuo veselim glasom, što je čisto zamirao od sreće.

Bože moj, koliko je tuj bila smieha, a i sažaljevanja, to si vriedni čitatelj lako pomisliti može, ako si živo predstavi čovjeka, koji usred ciče zime navlači na sebe mokro odielo iz vode, a ne pita za ništa, već bježi u sviet bez obzira na zdravlje i život, samo da dodje na slobodu . . . Ele, koliko vriedi sloboda?!

Nepouzdanje k ljudima i suvišan strah pred dvojbenim posljedicama slobode — najviše smeta životu i razvitku slobode.

Ovo nepouzdanje i sumnjičenje, dieli i trga svaki vez u ljudskome družtvu, dok poglavare i vodje naroda mienja u puke zapovjednike, koji samo znadu komandirati, a ne uvjeravati i ljubiti. — Ovo nepouzdanje i sumnjičenje mienja narode u puste licemjere i puzavce, koji samo izvana moraju izkazivati čast i poklonstvo svojim predpostavljenima, dok im se srcem prepliće mlakost i mržnja. — Nepouzdanje i sumnjičenje napravi odmah od muhe slona, malu griešku raztrubi odmah kao nečuveno zločinstvo. Ljudi od nepouzdanja imadu tisuć očiju, kad gledju na svoga protivnika, a samo jedno, kad se obaziru na sebe. Medju njima radjaju se čitave hrpe svakakih podmuklica, prilizavaca i doušnika, koji ovakovo nepouzdanje još većma uzvisuji i razširuju. Ovakovi često sanjare o pobuni naroda, o pogibelji i zlom uživanju slobode, o tajnim urotama i ciljevima, o štetonosnim, buntovnim

i zaplienivim knjigama i ovomu sličnim stvarima. — Ovim svojim sanjarijam, ovakove nizke duše, često tako smetu srca lakovjernih, mà i najmudrijih muževa i poglavara, da i njih same kadkada zavedu na dosta neugodne stranputice i vrlo neugodni položaj.

Govorim iz izkustva: Evo mene, kao najvećeg zločinca zatvoriše medj lopove i kazniše težkom tamnicom od šest mjeseci, a zašto?! Kad su me doveli u zagrebačke uze, neki vrlo plemeniti i uvidjavni sudac pitao me: Kakav to mora biti predstojnik u vašem kotaru! Sigurno vrlo puzava i podla duša. Tà — pol popova, a i civilista u Hrvatskoj morali bi pozatvarati, dok su neki i u pô biela dana te nesretne „buntovne spise“ — dielili medj narod, pa im ništa nije. A gle, — vas su dopremili ovamo, samo nama na napast, a vama na propast. — — —.

Zaista, kád u kojem narodu zavlada nepouzdanje, sumnjičenje, douškivanje, denunciranje i ovome slično, onda i ono nešto slobode, što je bilo obično utrne, a gdje je robstvo bilo, tamo se za budućnost njegove spone još jače stežu i privlače. — Nitko tuj ne pomišlja, da bi i kraj slobode, mnoge kreposti, kano: mir, red, poslušnost i ljubav, a i ostale, mogle mnogo lakše cvasti, nego li u mà kakovoj obzirnosti, plašljivosti, skučenosti i robstvu.

Za Hrvatsku našu veli se, da još nije dorasla za slobodu, da je još hrvatski seljak i puk primitivan, koji ne bi znao cieniti slobodne ustanove u zemlji, koji bi ih zlorabio. Gospoda magjaroni i živo se opozivlju na rečenicu: „Tko hoće slobodu, mora znati i u slobodi živjeti“ — — —.

Pitam ja, a koja je stvar pod suncem, a da ne bi mogla biti na zlo uživana? — — Razum je izvrstan dar božji, pa ipak ga ljudi upotrebljuju na zlo, n. pr. za laž, lukavstvo, za razne varke i zla djela, a zar bismo

odmah zato morali lišiti sve ljude razuma? — Koliko težkih grieha prouzročuje vjera, ili bolje ljudi, koji vjeru zlo uživaju, zar bi se s toga i sama vjera morala zabaciti? — Ako neki ljudi kradu, zar bismo poradi toga morali i svim ljudima metnuti lisičine na ruke? — Pravo je rekao jedan ugledni državnik:

„Nemojmo se bojati slobodnih ljudi, već robova, ako im uzpije razkinuti okove“ — — —.

Krivo čini i počinja samoubijstvo na svom narodu, koji u Hrvatskoj dopušta, da Hrvati žive — bez slobode. — Veli narodna poslovica: „Tko svoj može biti, tudj neka ne bude!“ — Svaki od nas treba da mudrom poukom i osvjedočenjem, samozatajom vlastite sebičnosti, smjelom riečju, otvorenim srcem i plemenitim djelima, požrtvovnošću, makar i žrtvovanjem vlastitog života radi o slobodi otačbine svoje. Hrvati nikada ne smiju sami od sebe stvarati kakove robove, sužnjeve i sluge, a još manje udruživati se sa tudjincima, jer do vieka istinita ostaje ona: Tko se sa tudjincem druži i pravo je da mu služi! — Gdjegod samo možemo, kidajmo lance robstva, — ali sve samo na dobro vjere i mile Hrvatske naše! Ako sa slobodne strane ne sine Hrvatskoj sunce slobode, onda je sa odvisne i magjaronske strane nikada slobodni traci ogrijati ne će. Pravda i istina ipak jednom pobjediti mora. Veli crnogorski knez Nikola:

Sve će panut, što na pravde
Sveti osnov ne poniče!
Težko onom, ko se lašti
I u tudje koji tiče!

* * *

Rekao je blagopokojni Ante Starčević: „Čemu se imaju nadati narodi, koje tudjinci drže zasužnjene? —

Onomu se imaju nadati što zasluže. Ako budu za se radili, ter dokazali, da žele i vriede svoji biti, oni će dobiti slobodu; ako li budu radili tomu protivno, oni će dokazati, da nisu za drugo, nego za ono što jesu, pa će im i pravo biti, da propadnu."

Hrvatska naša plače! — — — Otvorite oči sinci domovine i na posao Hrvati! — Ne grdite se, ne sumnjičite i ne psujte medjusobno, već radje uklanjajte sve zapreke, što stoje na putu do jedino spasonosne i prave narodne slobode. Kako svaki narod teži za slobodom svoje domovine i hoće da bude neovisan, to isto neka čini i hrvatski. — Liepo píta naš Dalmatinac — pjesnik Ostojić:

Zar Hrvat mora samo sužanj biti,
Za tudji život sebi kopat grob?
Zar mirno mora uviek jad svoj kriti,
I ženski plakat, proklinjati kob?

Hrvatski narod znao je uvieke braniti svoju zlatnu slobodu, a u toj borbi trebao bi uztrajati i nadalje, osobito pako u ovo današnje mlitavo doba, gdje mu se sve, pa i najviše svetinje grde i otimlju. — Svetu težnju za slobodom, dužan je pomicati svaki član hrvatskoga naroda, koji u sebi osjeća iole sposobnosti za rad i djelotvornu ljubav prema našoj mučeničkoj hrvatskoj otačbini. — — — Ugledajmo se baš i u iste naše protivnike Magjare, kako kod njih svi staleži, a navlastito i njihova aristokracija, — njihovi velikaši — složno rade za ideale svoga naroda. A što biva kod nas?

„Hrvatskih aristokrata kao da nema, oni su radje madjarski nego hrvatski. Hrvatski su samo onda, kada treba pregledati imanje i pozvati špane i vincilire da unovče, što se dade unovčiti, te da oni potroše u Pešti, Beču ili Parizu hrvatske svoje prihode". — — —

Kojekaki grofovi i baruni nose možda na sebi samo hrvatsko prezime i nameću se samo prigodom saborskih izbora narodu za kandidate, a inače srce je njihovo daleko od naroda, a navlastito hrvatskog seljaka.

Kad dakle nemamo na žalost svojih velikaša, kad su nam i vlastela naša izumrla i otudjila se, to predstoji ozbiljna dužnost ostalim staležima u zemlji, da svojski i žilavo prionu uz narodni posao, pa da svi složno dignemo stare hrvatske slave duboki san . . .

Dužni su to u prvom pogledu oni ljudi, koji se daju birati u sabore za hrvatske i narodne zastupnike, a oni koji ih biraju, morali bi ih pitati otvoreno, iskreno i živo ne toliko: koje si političke stranke pristaša, već više jesi li pošten čovjek i hoćeš li kao zastupnik naroda braniti Krista razpetoga i razapetu Hrvatsku? Hoćeš li štititi sveti amanet Hrvata: Vjeru Kristovu i slobodu Hrvatske? Hoćeš li se boriti za hrvatsko državno pravo, za samostalnost i neovisnost svoje otačbine, za samostalni financijalni život i za kulturnu i ekonomsku prosvjetu i napredak Hrvatske svoje???

Hrvati bit će samo onda sretni, kad će imati u svojim saborima ljude, koji narod poznavaju, ljude, koji medj narodom žive, ljude, koji s narodom i za nj pate. Samo onaj, koji narod i njegove patnje poznaje može se i za nj skrbiti.

Znajte poštovani izbornici moji — samo je dvoje potrebno: spasiti dušu i Hrvatsku Hrvatima!*

---

* Kad govorim o Hrvatima, mislim i na one visoko poštovane izbornike svoje, koji zbog svete pravoslavne vjere vole se nazivati Srbima, jer meni vazda lebdi pred očima hrvatsko državljanstvo, te sreća i spas jedne nam i zajedničke domovine Hrvatske. Ne će Srbin Hrvatu smetati, a niti Hrvat Srbinu, samo kad će obojica raditi za Hrvatsku!

Danas je u nas zavladala na žalost grozničava stranačka borba, a i osobna mržnja, što je silno pogibeljno. Izbijaju na površinu grdnje pojedinih staleža. Udara se na najuzvišenije ideale na samoga Krista, na vjerske obrede, nastoji se u poštenom hrvatskom svietu ubiti sav vjerski polet, iztiču se po novinama i osobne pogrieške pače i ljudske slaboće, a sve samo zato, da se stanovitim ljudima, koji imadu sposobnosti i volje za narod raditi, otme poštenje i ugled i da ih se utuče u blatu svakdašnjosti . . . Dok se mi tako na svojem ognjištu koljemo, dolazi liepo sve polako k nama tudjinac, da to ognjište ore i po njemu svoju papriku sije . . . A najžalostnije još je i to, što mu mi i sami u tom poslu ruke pružamo. Veli hrvatska poslovica:

Od budale stoji niže,
Rieč je kod nas stara,
Koji tudju kuću diže,
A svoju obara.

Liepo nas pita i psalmista Gospodnji: „Sinovi čovječji, dokle će slava moja biti u sramoti, dokle ćete ljubiti ništavilo i tražiti laži? — (Davidovi psalmi IV. 3.)

Sva borba u Hrvatskoj danas na žalost kreće se oko toga, da si pojedini ljudi kupe oko sebe pristaše, i da ruše sve one krasne i liepe temelje, na kojima su naši stariji ustrajno i požrtvovno radili. Mi Hrvati uvieke počimljemo, a nikad ne nastavljamo i ne proširujemo djelatnost svoju na jedino spasonosnom i starom temelju, koji glasi: hrvatsko državno pravo, sloboda i jedinstvo kraljevine Hrvatske! . . . Često i najplemenitije duše ne znadu, kud bi i kamo bi? — — Jednomu je izdajica ovaj, a drugomu onaj, dok svi skupa svojim inatom ne privriedjuju ni toliko Hrvatskoj

— koliko vriedi lula duhana! — — — Žalostno velim i sto put žalostno!

Već je slavni Ivan Kukuljević pitao:

Da l' će tako s vedj ostati?
Dokle će se braća klati!?

Poštovani moj čitatelju, nemoj se ti sablažnjivati nad mojom iskrenošću, već se radje pitaj: da li je pravo ili krivo: što govorim i pišem? — Ne diram u tebe . . . Budi ti u kojoj godj hoćeš političkoj stranci, ali samo ti poručujem, da još time, što se nalaziš ovdje ili ondje, nisi za Hrvatsku baš ništa učinio. I kazalo stoji na uri, ali što koristi, ako je pero pokvareno? — Stoji ura, a i kazalo stoji, a ti ćeš badava pitati — koliko je sati? — Što koristi, ako prstom pokazuješ, da si u ovoj ili onoj stranci, kad ti je srce otrovano: nepovjerenjem, mržnjom, zlobom, zavišću i osvetom.

Ako želiš već, priključi se k onoj stranci, koju smatraš za najpošteniju i najradiniju . . . Rekao je pokojni Ante Starčević: „Hrvatska Hrvatom" — — i mislim, da svakom poštenom Hrvatu ne bi trebalo ljepšega programa i uzvišenijega ideala nego li je ovaj, — — — Svak bi morao sve svoje sposobnosti ulagati, da se taj ideal ostvari, jer u njemu jedino leži spas i sreća Hrvatske . . . Magjari grade sebi svoj Magyarország, a mi bismo morali Hrvatsku svoju. — Danas se — na žalost — i opet velim više ne možemo obazirati mnogo na kojekake stranke, već više na ljude i njihov nesebični i požrtvovni rad . . . Sve stranke i strančice u Hrvatskoj, a najpače njihovi vodje — uz riedku iznimku — hvataju puk i seljake za sebe, dok kraj toga slabo misle na biednu našu Hrvatsku i na dobrobit i sreću plemenitog i mukotrpnog našeg

seljaka. To je najžalostnija pojava našega javnoga života. Sve za sebe, a malo za Hrvatsku. — — Koli grozno, kako užasno! —

„Al svanut će danak strašne plate —
Daleko nije, već se vrane jate
I grakću kano crne kletve zrakom —
I jao si ga svakom — velim, svakom
Iz ruku puka, koji jede pije,
I kano diete još mu odan nije!“

Nastojmo, da se već jednom ostvari ono, što je naš neumrli Šenoa pjevao:

Naš puk, sad smrvijen i poražen,
Rugavet strancu, prezren, gažen,
Razmrviti će grobu vrata,
Dogrmiti će svietu: Čuj!
Ele još nas ima, još Hrvata,
Slobodu našu, sviete, štuj! —

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
00000509435

Moja književna djela:

Temeljne istine objave božje i razum .	K	—·80
Majka u radu za Boga i Hrvatsku. Treće izdanje*)	»	1·40
Bog i Hrvatska ili ozbiljne misli za vjeru i domovinu	»	2·40
T o m e k: **Povjest kraljevine Češke** .	»	4·—
Hrvatski narod (prvo izdanje zaplienjeno). Drugo izdanje	»	4·—
Iz života za život. Razpačano u Americi u pet hiljada primjeraka	»	1·—
Kopnom i morem na Plitvička jezera. Putne uspomene u slici i rieči . .	»	5·—
Bez slobode ili uzničke domoljubne crtice	»	5·—

*) Ovo je djelo prevedeno u slovenski jezik pod naslovom:

Materino delo za Boga in domovino. Priredil za Slovenke Simon Gregorčič	K	1·40

Sve se ove knjige dobivaju u svim hrvatskim knjižarama, a navlastito prve dvie kod nàkladnika. kr. sveučilištne knjižare S. Kugli u Zagrebu, a poslednje kod njihovog pisca župnika u Grubišnom-polju.